

Repensar Bonpastor

GRUP ORGANITZADOR DE REPENSAR BONPASTOR

UN CONCURS D'IDEES PER A UNA REMODELACIÓ PARTICIPATIVA I AMB ZERO DESALLOTJAMENTS D'UN BARRI POPULAR DE BARCELONA

Entre 2009 i 2010 hem estat treballant en una proposta interdisciplinària centrada en el barri de Bon Pastor, a la perifèria nord-est de Barcelona. Les 784 cases barates, construïdes per l'Ajuntament el 1929, estan patint un procés de transformació radical que implica la desaparició integral del conjunt d'habitatges i la reubicació dels llogaters en nous blocs de pisos construïts al mateix barri. El Pla de Remodelació, aprovat el 2003 (formalment, la MPGM de 2002 i el Conveni de 2003), compta amb el recolzament de l'Associació de veïns de Bon Pastor i és per això que les institucions han pogut presentar l'enderroc com a “consensuat” i “participatiu”. Però, a partir de les relacions que alguns membres del nostre equip hem tingut amb habitants de les cases barates, vam veure que darrera d'aquest “consens” constantment mencionat a la premsa hi ha una realitat ben diferent: molts veïns del barri, en particular entre els més antics, s'oposen decididament a l'enderroc no només per les condicions d'accés als nous pisos, sinó també pel valor històric i simbòlic del barri i per l'estil de vida peculiar, “horitzontal”, que permeten les cases barates.

La nostra implicació a Bon Pastor va començar poc després de l'aprovació del Pla. Vam investigar tant les opinions dels habitants de les cases barates (al 2004, amb la Plataforma veïnal contra l'especulació, entrevistant a 140 famílies sobre la transformació del barri), com les patologies constructives i possibilitats de rehabilitació de les cases (a 2007 l'associació ESFA va organitzar allà les pràctiques de l'assignatura “Arquitectura i participació”). A partir d'aquestes experiències, vam veure la necessitat d'elaborar una

alternativa, més respectuosa amb les diferents necessitats dels llogaters i amb el patrimoni històric representat per les cases barates.

D'aquí sorgeix la proposta d'un concurs d'idees. L'eina del concurs, tot i ser pròpia de l'arquitectura, assumeix aquí una vessant multidisciplinària, ja que implica una reflexió més àmplia sobre l'impacte social de la transformació urbana: és per això que entre els concursants hi havia arquitectes, antropòlegs, urbanistes o sociòlegs. A la convocatòria es van inscriure més de 150 equips de tot el món i finalment van presentar-se 45 propostes. El jurat també era multidisciplinari i estava format per José Luis Oyón, Teresa Tapada, Manuel Delgado, Raquel Fosalba, Yves Cabannes i Michael Herzfeld. Els membres del mateix van seleccionar 20 propostes i van premiar-ne cinc, en algunes de les quals hi participaven estudiants de l'ETSAB.

L'aplicació pràctica d'aquestes idees es troba amb diverses dificultats. En primer lloc, l'oposició frontal de l'Associació de veïns i de totes les institucions vinculades amb l'Ajuntament, que han desprestigiats sistemàticament qualsevol oposició a l'enderroc de les cases. A més a més, el Pla ja es troba a la seva segona fase: s'han enderrocat més de 150 cases i la divisió creada entre els veïns (favorables i contraris al Pla) representa una fractura social amb conseqüències encara més destructives que els mateixos enderrocs. Tot i així, creiem que aquesta experiència pot representar un precedent en la creació d'un nou dispositiu d'intervenció urbana, en el qual els habitants, els activistes i els tècnics col·laborin en la creació d'un discurs col·lectiu per contrastar l'urbanisme contemporani, que no obstant les retòriques “participatives” segueix dominat per un paradigma neoliberal. ●